

Autisten besser verstehen lernen Аутисти

Да се научим да ги разбираме по-добре

Ideen & Anregungen für die Schule
Идеи & препоръки за училище

autismus Mittelfranken e.V.

www.autismus-mfr.de

BULGARISCH

**INFORMATIONSBROSCHÜRE FÜR LEHRKRÄFTE, MITARBEITER & ELTERN
ИНФОРМАЦИОННА БРОШУРА ЗА УЧИТЕЛИ, СЛУЖИТЕЛИ & РОДИТЕЛИ**

**Да се научим да разбираме по-добре хората с аутизъм –
Идеи и препоръки за училище
Autisten besser verstehen lernen –
Ideen und Anregungen für die Schule**

Съдържание / Inhalt

Въведение / Einführung	3
Аутистичният спектър / Das Autismus-Spektrum	4
Какво е аутизъм? / Was ist Autismus?	4
Как възниква аутизмът? / Wie entsteht Autismus?	5
Често срещани предразсъдъци / Hinweise zu häufigen Vorurteilen	5
Силните страни на много аутисти / Stärken vieler Autisten	8
Предизвикателства за учениците с аутизъм / Herausforderungen für autistische Schüler	9
Опции за подкрепа / Unterstützungsmöglichkeiten	10
Педагогическо отношение / Grundhaltung	10
Индивидуална подкрепа / Individuelle Unterstützung	11
Компенсиране на обуч. трудности и Освобождаване от оценяване / Nachteilsausgleich und Notenschutz	18
Училищен придружител / Schulbegleitung	21
Сътрудничество с другите / Zusammenarbeit mit anderen	22
Какво често се пренебрегва / Was häufig übersehen wird	23
Допълнителни контакти и материали / Weiterführende Kontakte und Materialien	25

Въведение (Einführung)

Децата и юношите с диагноза от аутистичния спектър (Autismus-Spektrum) посещават всички видове училища (Schulformen).

За да разгърнат потенциала си и да имат подходяща учебна среда, те се нуждаят от определени рамкови условия.

За учителите и служителите¹ в началото е трудно да разберат какво означава диагноза от аутистичния спектър и какви предизвикателства носи със себе си. В допълнение, около темата за аутизма има много клишета и предразсъдъци, които трябва да бъдат разсеяни, за да е възможно подходящо обучение.

Тази брошура има за цел от една страна да разясни аутистичния спектър и от друга – да предостави основна информация и препоръки за обучението на аутистите.

Взети са под внимание и силните страни (Stärken) на учениците с аутизъм, които много често или не могат да бъдат използвани или не се забелязват поради особено поведение, затруднена комуникация и недоразумения, включително и в областта на емоциите и социалното взаимодействие.

В тази брошура ще намерите съвети, извлечени от опита на семействата с училищата, както и типични ситуации и предложения за подходи към тяхното решаване.

Много благодарности на всички, които се занимават с тази тематика, които са съпричастни към учениците с диагноза от аутистичния спектър и които заедно търсят решения. По този начин могат да се подобрят рамковите условия и да се постигне възможно най-добрата подкрепа (Förderung).

¹ От съображения за по-добра четливост в текста се използва предимно формата за мъжки род, но разбира се, написаното се отнася за всички полове.

Какво е аутизъм? (Was ist Autismus?)

Начините, по които аутизмът засяга и се проявява са многообразни. Самооценката / представата за себе си (Selbstverständnis) на аутистите също е твърде разновидна- някои просто чувстват себе си като „различни“ („anders“), докато други преживяват значително увреждане.

Аутизмът описва вариант на развитие на мозъка и се дефинира като разстройство на неврологичното развитие. Това се проявява особено в областите на възприятие (Wahrnehmung), поведение (Verhalten) и комуникация и по този начин оказва влияние върху всички сфери на ежедневието.

Проявите на аутизма досега бяха разделени на три области:

- Ранен детски аутизъм (Frühkindlicher Autismus)
- Атипичен аутизъм (Atypischer Autismus)
- Аутизъм на Аспергер (Asperger-Autismus)

Новата ICD-11 (Международна класификация на болестите-11), която се очаква да бъде публикувана през 2022 г., използва термина **аутистичен спектър**, защото преходите са плавни. Тежестта на **разстройство от аутистичния спектър** (Autismus-Spektrum-Störung / ASS) след това се диагностицира като лека, умерена или тежка форма. Това се отнася за следните области:

- социално взаимодействие (soziale Interaktion)
- комуникация (Kommunikation)
- повтарящо се поведение (repetitive Verhaltensweisen)
- фиксирани интереси (fixierte Interessen)

Аутизмът е вроден и започва в ранна детска възраст, въпреки че понякога се разпознава едва по-късно.

Според последните данни, съотношението момчета към момичета е две до три към едно.

Момичетата и жените обикновено остават неразпознати, особено във високофункционалната зона, благодарение на добрите механизми за адаптация и компенсация. Следователно е важно да се обърне специално внимание на учениците с аутизъм за да могат да бъдат удовлетворени и техните потребности.

Как възниква аутизмът? (Wie entsteht Autismus?)

Причините за аутизма все още не са напълно изяснени. Безспорно няколко фактора играят важна роля при възникването му. Генетични влияния и вероятно биологични процеси преди, по време и след раждането могат да повлияят на развитието на мозъка и да предизвикат аутизъм.

Аутизмът със сигурност не възниква поради грешки във възпитанието или семейни конфликти.

В основата на повечето особености, които се появяват във връзка с аутистичния спектър, е промененото възприемане на информация и стимули, както и тяхната обработка и свързване в мозъка. Това се отразява на емоциите, поведението и комуникацията.

Важно е да се разбере, че всеки аутист е различен и всеки ученик е индивидуален с неговите силни страни и потребности.

Често срещани предразсъдъци: (Hinweise zu häufigen Vorurteilen)

Аутизмът не е болест в смисъл, че може да бъде излекуван, по-скоро е специален начин на живот и възприемане на заобикалящия свят.

„Да си различен“ („Anderssein“) се характеризира преди всичко с променено възприятие. Конкретно това означава, че аутистите при определени обстоятелства виждат, миришат, вкусват, чуват и чувстват по различен начин. Някои сетивни впечатления се проявяват твърде слабо, други – твърде силно или със закъснение; някои се смесват синестетично. Често множество едновременни стимули не могат да бъдат филтрирани, което довежда до „претоварване / Overload“ (свръхстимулация / Reizüberflutung).

Особеностите във възприятието водят до това, че аутистите понякога се държат по различен начин, отколкото сме свикнали.

Възможно е, ученик с аутизъм да се държи видимо дистанцирано, импулсивно или грубо и пренебрежително. Противно на общоприетото мнение, това не се дължи на агресивно отношение или липса на интерес към социални контакти, а по-скоро на факта, че твърде много сетивни впечатления в актуалната ситуация представляват претоварване и аутистът ги избягва.

Няма причинно-следствена връзка между аутизма и насилието, както за съжаление се представя в медиите.

Друго предубеждение към аутистите е, че те не могат да съчувстват на другите хора.

Аутистите могат да бъдат чувствителни и състрадателни, но не могат автоматично да разчетат емоционалното състояние на хората по мимиките или жестовете им. Ето защо някои научават наизуст какво е тъжно, ядосано и щастливо лице с помощта на карти с изражения на лицето. Ако разпознаят това или им се обясни каква е ситуацията, могат да съчувстват също като другите. Важно е да се обсъждат критичните ситуации и да се упражняват начините за действие.

Аутистите не са автоматично силно надарени, нито автоматично умствено изостанали.

Картината, рисувана в медиите чрез репортажи за невероятни хора със специални таланти или филми като „Рейнман“, създава впечатлението, че всички аутисти трябва да са особено много добри в нещо. Такива тъй наречени „саванти“ („Savants“) наистина съществуват, но те са много редки.

Неговорещите аутисти невинаги имат когнитивни ограничения, но общуват с помощта на карти с картинки, жестомимичен език или писане на табло с букви или компютри. За съжаление фактът, че комуникират по различен начин, често води до подценяването им.

Аутистите не живеят в друг свят и не искат да бъдат изолирани, дори понякога спешно да се нуждаят от възможност да се оттеглят.

Поради промененото възприятие (veränderte Wahrnehmung) и свързаното с него необичайно поведение или заради буквалното разбиране на езика, често възникват недоразумения. Аутистите обикновено не могат да пренасят поговорки, идиоми и фрази в контекста. Те могат обаче да ги разберат, ако им бъдат обяснени. Обратно, аутистите използват езика много ясно и директно, така че това може да предизвика у човек чувство на обида или оскърбление, въпреки че не е имало такава цел.

Много аутисти имат здрави и стабилни връзки и живеят в любящи партньорства.

Някои са повече, а други – по-малко зависими от помощ в ежедневните дейности. Например един аутист може да не е в състояние евентуално да си приготви храна, но може да няма проблем с разбирането на сложни и абстрактни взаимоотношения.

Не мога да си намажа
филията – **Помощ**

Графика на функция
разбирам- не е
проблем!

Преодоляването и отстраняването на несъответствието между когнитивните способности и липсата на ежедневни умения е голямо предизвикателство за аутистите и семействата им. Въпреки трудностите аутистите могат да водят щастлив живот като всички останали. Важно е да се отбележи, че описаните особености във възприятието и резултиращите от тях поведения могат да се проявят, но не е задължително. Това е различно при всеки аутист, зависи понякога от състоянието му в дадения момент.

Всеки аутист е различен, точно както всеки човек е индивидуално уникален и различен от всички останали.

Силните страни на много аутисти (Stärken)

Учениците с аутизъм, имат индивидуални силни страни и ресурси, които задължително трябва да бъдат взети под внимание. Те могат да се използват в ориентирани към решения работи, така че всички съученици да имат полза от това, когато един аутист, примерно е много добър в разпознаването на детайли, развиването на структури и е изключително отговорен.

Възможните специални интереси могат да бъдат представени от ученика с аутизъм, така че той да има възможност да покаже специалните си познания, евентуално дори да привлече съученици към тази тема.

Силните страни, както и слабите страни, зависят от фазите на живота, променят се и се развиват. При сътрудничеството е ценно за всички участващи, да насочат вниманието си от недостатъците към силните страни и да предлагат подкрепа, когато е необходимо.

Предизвикателства за учениците с аутизъм (Herausforderungen für autistische Schüler)

Училищната среда с много стимули, непредвидими действия, много социално взаимодействие, изразени и подсъзнателни очаквания, както и необходимостта от покриване на стандартите за учебни постижения е огромно предизвикателство за учениците с аутизъм.

Учениците нерядко достигат границите на способностите си, когато става въпрос за взаимодействие с други деца и младежи, понеже комуникацията се проваля и недоразуменията трябва да бъдат изчистени, ако поведението им не е разбрано и липсват възможности за оттегляне за почивка.

Това са няколко примера, посочващи колко голям е наборът от фактори, които трябва да се вземат в предвид. Това обаче не бива да обезкуражава, защото понякога малки неща са достатъчни за изграждането на съответните рамкови условия.

Важно е винаги да се помни, че учениците с аутизъм не се държат тенденциозно по „труден“ или необичаен начин. Тяхното поведение най-често е директно свързано с характеристиките, водещи до поставянето на диагноза аутизъм.

Затова да повторим пак: **Промененото възприятие по принцип води до различна обработка на стимули и информация, често и до различно учебно и социално поведение.**

Разбира се, предизвикателство е и за хората около аутиста - родители, учители, училищни придружители и съученици да научат за аутистичния спектър, неговите силни и слаби страни, и да дадат своя принос за постигането на добри взаимоотношения. В повечето случаи от това профитират всички, защото променените рамкови условия често са от полза и за учениците, които не са аутисти.

Педагогическо отношение (Grundhaltung)

Важно е да се отбележи, че аутистите обикновено **не се държат умишлено провокативно**. Тяхното поведение най-често се дължи на недоразумения, прекомерни изисквания и неподходящи рамкови условия.

Също така е много важно винаги да се осъзнават **силните страни** на учениците с аутизъм, а не само да се виждат техните недостатъци. Мнозина могат да учат много добре с визуални материали, да работят надеждно, след като задачата бъде разбрана и имат ясно изразено чувство за структура.

За да се осигури индивидуална помощ са необходими подкрепящи рамкови условия, сътрудничество с родителите и всички други хора, участващи в оказването на подкрепата.

Сферите на живота са взаимозависими, така че особеностите в поведението или емоционалният дисбаланс, често могат да бъдат разяснени чрез обмяна на информация с родителите. Разбира се, това важи и в обратната посока, така че е важно училищният персонал и родителите да комуникират добре и открито помежду си, за да разпознаят възможните смущаващи фактори и неподходящи рамкови условия и след това да могат да ги подобрят.

Особено важно е учителят да знае специфичните характеристики на ученика с аутизъм и да предлага педагогическа среда, която може да осигури участие.

Следващите пояснения се основават на разпоредбите в Бавария. Ако преподавате в друга федерална провинция или ако детето ви се обучава в друга федерална провинция, моля, информирайте се в съответните консултативни центрове относно изискванията в дадената провинция.

Индивидуална подкрепа (Individuelle Unterstützung)

Препоръките за индивидуална подкрепа не са изчерпателни и разбира се, винаги зависят от конкретния човек. Следващите точки биха послужили като вдъхновение за допълнителни идеи, които могат да се обсъдят с ученика с аутизъм и неговото семейство.

Индивидуална подкрепа означава, например използване и прилагане на дидактически, методически или дори технически и организационни мерки. Примери са дадени по-долу:

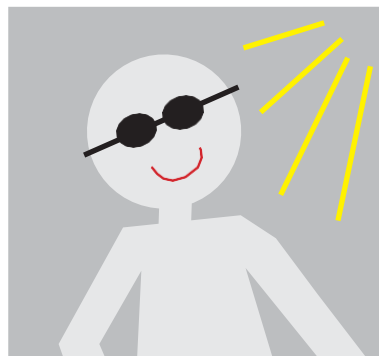
Помещенията (Die Räumlichkeiten)

Класна стая (Klassenzimmer)

За повечето ученици с аутизъм са важни познати стаи с постоянни места за сядане и рядка смяна на стаите. Това дава възможност за по-добра ориентация, усещане за сигурност и установява познати структури. Понякога е много полезно, отделно място или допълнителна визуална защита, която улеснява филтрирането на смущаващите стимули. По принцип, малките класове са предимство.

Светлина (Licht)

За много ученици с аутизъм дневната светлина е по-приятна от изкуствената. Но при всички случаи не бива да е прекалено светло, за това е полезно да се обмислят механизми за затъмняване и да се разреши учениците да носят например слънчеви очила.

Фонов шум (Geräuschkulisse)

Звуците и шумовете представляват голямо предизвикателство за много ученици с аутизъм.

Освен това, много неща се възприемат като по-шумни или по-пискливи и е възможно да не могат да бъдат филтрирани. Това също затруднява концентрирането, например върху това, което казват учителите или съучениците.

Някои аутисти също имат големи затруднения, дори усещат болка при определени шумове (мизофония). Те не е задължително да са много силни, но имат определена честота, която е непоносима за дадения човек.

За предотвратяване на сензорно претоварване са полезни възможностите за уединение и за избягване на шума. Трябва да се разрешат и помощни средства като слушалки (Kopfhörer) или тапи за уши (Ohrstöpsel) за по-добра концентрация.

Възможности за оттегляне (Rückzugsmöglichkeiten)

Поради особеностите в областта на възприятието е много важно учениците с аутизъм да могат да се оттеглят временно, когато е необходимо и още преди да се стигне до ескалация, като решат сами, без да се налага да искат разрешение. Възможните алтернативи са стая за уединение (Rückzugsraum), преграден ъгъл (abgeschirmte Ecke), използване на стая за почивка (Pausenraum) или възможност за излизане навън.

Много аутисти усещат добре, кога трябва да се оттеглят и се връщат след кратко време на възстановяване. Ако е нужно, и учителят може да предложи „време за почивка“ („Auszeit“).

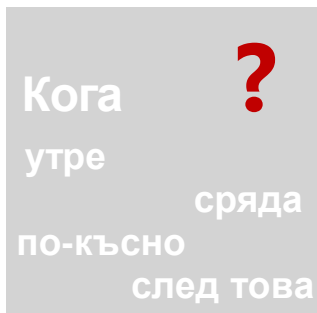
Структури (Strukturen)

Седмична и дневна рутина (Wochen- und Tagesablauf)

Структурирането на времето е важно, за да можете да се ориентирате по-добре и да разпределяте енергията си по-ефективно.

Седмичните и дневните планове дават пред-видимост и следователно сигурност. Ключовите въпроси са: Какво се случва, кога? Колко време продължава? Какво трябва да направя?

Плановете е най-добре да се визуализират и закачат на стената в класната стая или да се принтират и дадат на учениците, за да могат да ги използват за ориентация във въщи.

План на училищната сграда (Raumplan)

Понякога е неизбежно да се сменят класните стаи. За по-добра ориентация помага план на училищната сграда, който също е закачен в класната стая.

Обявяване на промени (Veränderungen ankündigen)

Понякога уроците се отлагат или се организират замествания. Ако е възможно, моля, обявете това навреме и го напишете на дъската, така че не само да се чуе, но и да се види.

Ученически чин / Бюро (Tisch)

Полезни структури могат да бъдат създадени чрез маркировки върху чина. За целта местата, където се поставят примерно тетрадки, химикали и книги, се маркират с тиксо.

TEACCH

Полезно е да се визуализират тези структури и процеси (със снимки, карти с картинки, диаграми,...). Подходът TEACCH предлага ценна подкрепа и допълнителни подробни насоки. Повече информация ще намерите в края на брошурата.

Преподаване / Уроци (Unterricht)

Дизайн на учебните задачи (Gestaltung von Aufgaben)

Дизайнът на задачите трябва да бъде добре структуриран, за да знае ученикът с аутизъм точно какво се очаква от него. Понякога учениците с аутизъм не могат да решат дадена задача, защото тя е неясна за тях. Полезни за това са например контролните списъци (Checklisten) и таймерите за ориентация във времето (Time-Timer).

Кохерентност/ Последователност (Kohärenz)

Много аутисти разбират доста добре детайлите, но е възможно да имат трудности при установяването на взаимовръзки. В последствие те трябва да бъдат съзнателно изведени и изяснени или визуализирани. Понякога красноречивият начин за изразяване може да скрие факта, че съдържанието наистина не е разбрано, заради това е по-добре да попитате отново и да се уверите, че контекстът е ясен.

Мултисензорно обучение (Lernen über mehrere Sinneskanäle)

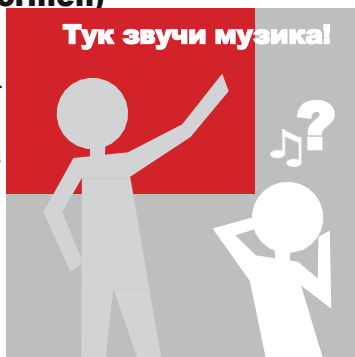
Ученето чрез множество сензорни канали, като слушане на нещо, гледане на нещо илюстрирано, залепване на нещо и после надписване или скициране, помага за по-доброто разбиране на детайлите и взаимовръзките. Комбинацията от няколко подхода е от полза за всички ученици.

Ясен език (Eindeutige Sprache)

При преподаване на учебния материал, нужно е концентриране върху същественото. Важно е ясно и недвусмислено изразяване (без ирония или идиоми).

Форми на комуникация (Kommunikationsformen)

Дори ако могат да говорят аутистите се затрудняват, например в сложни ситуации и при недоразумения. Има и аутисти, които изобщо не говорят. И в двата случая определено трябва да се намерят, насърчават и приемат алтернативни форми на комуникация (писане на таблет, общуване чрез жестове, използване на карти с картинки,...).

Правила за комуникация (Kommunikationsregeln)

Ясните правила улесняват успешната комуникация. Кой има право да говори, кога и колко дълго? Кога говорещият може да се прекъсва и кога не? Това са правила, които трябва да бъдат обсъдени специално за учениците с аутизъм и след това да бъдат закачени на ясно видимо място. Учителят може да се позовава на тях винаги, когато е необходимо.

Избягване на групова работа (Gruppenarbeiten vermeiden)

Много ученици с аутизъм трудно се справят с работа в група. Ако се извършва групова работа, трябва да се внимава тези групи да не са твърде големи и да останат непроменени.

Акцептиране на стиминг (Stimming akzeptieren)

Понякога се забелязва, че учениците с аутизъм правят повтарящи се движения (клатене, въртене на химикалки, размахване на ръце,...). Тъй нареченото Stimming / стиминг / самостимулиране служи за филтриране на други стимули и за концентрация, и категорично не бива да се забранява. Ако стиминг смущава другите ученици, трябва да се предложи алтернатива.

Докосвания (Berührungen)

Много аутисти не искат да бъдат докосвани внезапно. Това не означава, че по принцип не могат да понесат докосване, а допускат само с предварително предупреждение и познати хора. За някои аутисти докосването е не просто неприятно, но дори болезнено. Това обяснява в някои случаи импулсивните реакции, които всъщност не са целенасочено злонамерени, а са защитна реакция.

Междучасия / Паузи (Pausen)

Междучасията са особено трудни за учениците с аутизъм.

Междучасията нямат фиксирана структура, нито конкретна задача и са изпълнени със социално взаимодействие и комуникация, които могат да не протекат гладко. Освен това има много шумове, откъслечни фрази, крясъци, силен смях, неконтролирано тичане наоколо, шум при хранене, неочаквани докосвания и т.н.

Ето защо по време на междучасията, учениците с аутизъм трябва да имат възможности за оттегляне (Ausweichmöglichkeiten), тихи зони за уединение (beruhigte Rückzugsbereiche), и ако е нужно, възможност да останат в училищната сграда, например в библиотеката или в стаята за отдих (Aufenthaltsraum).

За съжаление междучасията оставят много място за изолация (Ausgrenzung) и тормоз (Mobbing), затова тук е необходимо специално внимание и евентуално подкрепа от училищен придружител или от учителския персонал.

Училищни екскурзии, практики и излети (Klassenfahrten, Praktika und Wandertage)

Тези дейности се отклоняват от ежедневната рутина и за това са са свързани с трудности. Можете да противодействате на това с добра подготовка: **Съобщете навреме какво е планирано, колко време ще продължи, къде точно ще се отиде, какво ще се случи след това и какво се очаква от учениците.**

Най-добре е не само да се обсъждат тези мероприятия, но и да се изготвят **писмени планове**, които дават структура и следователно сигурност. Постоянно и надеждно **лице за контакт (Ansprechpartner)** с детето аутист е изключително необходимо за такива дейности.

Понякога има смисъл учениците с аутизъм да бъдат освободени от училищни излети и екскурзии. Въпреки че, социалната интеграция е важен аспект, тя не трябва да води до претоварване на аутиста и в крайна сметка да отсъства за няколко дни или седмици, за да се възстанови от претоварването със стимули, защото е нямал никаква възможност за оттегляне.

По принцип не бива да се предполага, че това, което носи радост на учениците без аутизъм, ще зарадва и учениците с аутизъм. Важно е, да се обсъди това във всеки отделен случай с ученика, неговия терапевт и семейството му.

За училищните стажове / практики е от съществено значение да присъства познато лице за контакт (Bezugsperson), предварително да се огледат помещенията (ако това не е възможно на място, то с помощта на изображения) и да се съобщи ясно какво точно предстои и за колко време, и каква е конкретната задача.

Компенсиране на обучителните трудности (Nachteilsausgleich) и Освобождаване от оценяване (Notenschutz)

Какво е компенсиране на обучителните трудности?

Компенсирането на обучителните затруднения е мярка, насочена към компенсиране на уврежданията, причинени от заболяването. Ограничава се до оценяването на учебните постижения (Leistungsfeststellung) и трябва да отговаря на важещите за всички изпитвани ученици (Prüflinge) основни изисквания за постижения (Leistungsanforderungen), които следват от общите учебни цели и компетентности, придобиващи се в съответния вид училище и посещаван клас (Jahrgangsstufe).

В чл. 33 от Училищния кодекс на Бавария (§33 der Bayerischen Schulordnung) се посочват някои конкретни мерки.

Компенсирането на обучителните затруднения не дава предимство на ученика, а по-скоро компенсира недостатъците. По този начин се създават равни шансове (Chancengleichheit) за образование. То не влияе на учебните изисквания (fachliche Anforderungen) и не се вписва в дипломата (Zeugnis).

Какво е освобождаване от оценяване?

Съгласно Училищния кодекс на Бавария (§34) освобождаването от оценяване обхваща оценяването на индивидуалните постижения (Bewertung der einzelnen Leistungsnachweisen) формирането на оценките в удостоверенията, оценяването на зрелостни изпити (Abschlussprüfungen) и определянето на общата оценка (Gesamtnote). При аутизъм с комуникативно езиково нарушение (Autismus mit kommunikativer Sprachstörung), например по всички предмети може да не се полагат устни изпити и части от изпити, които изискват говорене. Освобождаване от оценяване се вписва в дипломата.

Изпити (Prüfungen)

Доколко един ученик с аутизъм може да реализира потенциала си зависи до голяма степен от вече описаните рамкови условия (Rahmenbedingungen).

Възприятие (Wahrnehmung)

Прекомерният фонов шум, дразнещото осветление и липса на физическо разстояние от съучениците могат да окажат огромно влияние върху постиженията / успеха в училище (Leistungsfähigkeiten). Отделна стая, която до голяма степен предпазва от външни стимули, може да компенсира недостатъка (Benachteiligung) в изпитните ситуации.

Времеви натиск (Zeitdruck)

Времевият натиск и свързаният с него страх от неуспех (Versagensängste) са много честа причина за трудности в изпитните ситуации. Наличието на възможност за допълнително време (Zeitverlängerung) може да премахне голяма част от този натиск. Това може да се вземе предвид в рамките на компенсиране на обучителните трудности. Таймерът може да е полезен за ориентиране по време на изпита.

Ясно дефиниране на задачи (Klare Aufgabenstellung)

Задачите трябва да бъдат написани на ясен език. Полезно е, ако има познати термини, хора или имена, които са известни от учебниците или уроците.

Учителят не може да изхожда от това, че задачи, които са ясни на другите ученици, ще бъдат ясни и на детето с аутизъм, и че то само ще задава въпроси, ако нещо не му е ясно. Затова, задайте ясно формулирани и структурирани задачи / въпроси и, ако е нужно, се уверете, че ученикът с аутизъм е разбрал задачата.

Устни изпити (Mündliche Prüfungen)

Много хора с аутизъм могат да разгърнат потенциала си по-добре в писмена форма, отколкото в устна. Това е свързано с обсъждания по-рано риск от сензорно претоварване и трудностите в областта на социалното взаимодействие (диагностични критерии за разстройство от аутистичния спектър / РАС).

Подходящите варианти за компенсиране на обучителните трудности трябва да бъдат обсъдени със съответните училищни системи за подкрепа (учители консултанти/ Beratungslehrer, училищни психолози/ Schulpsychologen, Мобилна служба за специална педагогика Аутизъм/ Mobiler Sonderpädagogischer Dienst Autismus MSD-A).

Придружаване в училище (Schulbegleitung)

Какво е придружаване в училище?

Придружаване в училище е специална форма на подкрепа и е свързано с всеки ученик индивидуално. Училищният придружител/асистент (Schulbegleiter) не е педагогически служител на училището, но оказва помощ в различни по-горе обсъдени области и действа като връзка между учениците, училището и родителите.

Конкретните задачи могат да включват:

- Индивидуална подкрепа при спазване на изискванията (Individuelle Unterstützung von Anforderungen)
- Насърчаване на комуникация (Förderung der Kommunikation)
- Изготвяне на контролни списъци (Checklisten erstellen)
- Подкрепа по време на свободното време и междучасията (Unterstützung in Leerzeiten und Pausen)
- Придружаване, насърчаване и подпомагане на социалните контакти със съучениците (soziale Kontakte zu Mitschülern begleiten, anregen und unterstützen)
- Търсене на места за оттегляне (Rückzugsbereiche gemeinsam aufsuchen)
- Деескалация и защита от тормоз (Deeskalation und Schutz vor Mobbing)

Училищните асистенти осигуряват на учениците с аутизъм важна подкрепа и сигурност. Те трябва да бъдат включени в екипната работа, за да се даде възможност за добро сътрудничество и напредък. Желателно е да има и задължителна квалификация, супервизия и педагогическа подкрепа, както и компетентни контакти за преодоляване на трудните ситуации.

Заявление за училищен придружител (Beantragung einer Schulbegleitung)

В повечето случаи са необходими психиатричен доклад от детско-юношеска психиатрия (kinder- und jugendpsychiatrisches Gutachten) и становище от училището (Stellungnahme der Schule), описващо нуждата (Bedarf), конкретните задачи (konkrete Aufgaben) на училищния придружител / асистент и обхвата на услугата (Umfang der Leistung). След което, родителите подават заявление до отговорния финансиращ орган (Kostenträger) – област (Bezirk) или Служба за закрила на децата и младежите (Jugendamt).

Моля, прочетете правните подробности в брошурата „Rechte von Menschen mit Autismus“ („Правата на хората с аутизъм“) (издадена от „autismus Deutschland e.V.“).

<https://www.autismus.de/recht-und-gesellschaft.html>

За много родители е важно да знаят, че могат да кандидатстват за **Училищен придружител и в рамките на личния бюджет (Schulbegleitung auch im Rahmen des Persönlichen Budgets)**.

Така родителите действат като работодатели с всички права и с широки отговорности. Имат по-голямо влияние върху избора и заплащането на училищния придружител. За мнозина това е ценна алтернатива. За повече информация: <https://ellasblog.de/das-persoенliche-budget-im-bereich-autismus/>

Сътрудничество с другите

(Zusammenarbeit mit anderen)

Не бива да се пренебрегват експертизата и професионалните знания на други хора, които вече имат опит в обучението на деца и младежи с аутизъм. Поради това е препоръчително да се свържете със следните служби (точните имена може да варират в различните провинции):

- Мобилна служба за специална педагогика Аутизъм (Mobiler Sonderpädagogischer Dienst Autismus / MSD-A)
- Специализирана Служба Аутизъм (Fachdienst Autismus)
- Компетентни центрове Аутизъм (Autismus-Kompetenz-Zentren)
- Училищни консултативни центрове (Schulberatungsstellen)
- Училищни психолози (Schulpsychologen)
- Терапевтични центрове (Therapeutische Einrichtungen)

Контактът с организации за самопомощ (Selbsthilfe), с родители и с възрастни аутисти, също е ценен, когато става въпрос за разработване на рамкови условия и стратегии за обучение (Beschulung) на ученик с аутизъм:

- Организации за самопомощ за хора с аутизъм (Selbsthilfevereine von Autistinnen und Autisten)
- Родителски организации за самопомощ (Selbsthilfevereine von Eltern)

Какво често се пренебрегва (Was häufig übersehen wird)

Адаптиране и компенсиране (Anpassung und Kompensation)

Много ученици с аутизъм, особено момичетата, умеят много добре да се адаптират и компенсират с много усилия и енергия. Така изглежда, че всичко е наред, докато ученичката с аутизъм страда мълчаливо и прикрива истинските си нужди.

Не може да се изхожда от това, че тези ученици сами ще се обърнат към учителя и ще споделят. Ето защо е важно да бъдете внимателни и постоянно да се уверявате дали училищното обучение е подходящо и социалното взаимодействие е наред.

Трудността на преходите (Die Schwierigkeit von Übergängen)

Важно е да се разбере, че преходните ситуации много често са трудни за учениците с аутизъм. Това могат да бъдат и малки преходи от един урок към следващ или към междучасие. Винаги, когато се променят структури и процеси или се променя средата, това може да е причина за (временно) безпокойство (Unruhe) и дезориентация (Desorientierung).

Повечето ученици с аутизъм, например вече са преодолели едно много голямо предизвикателство за деня, когато са дошли на първия си урок. Преходът от дома, справянето с пътуването до училище, возенето в автобуса, срещата с много други ученици и пристигането в шумна класна стая са много възискателни за тях. Дори и да не забелязвате това винаги в учениците, би било много важно да го вземете предвид.

Това, разбира се, може да се приложи и в други ситуации.

Разделяне сферите на живота (Trennung von Lebensbereichen)

Много ученици с аутизъм ясно разделят учебната среда в училище и ситуацията външ като различни сфери на живота, които съответно са свързани с различни задачи и изисквания.

Това може, например да е причина за трудности при писането и решаването на домашни работи.

Взаимно влияние на сферите на живота (Gegenseitige Beeinflussung der Lebensbereiche)

От друга страна, също така е важно да се има предвид, че стресът, проблемите, недоразуменията, тъгата, но също така радостта и ентузиазмът могат да оказват влияние върху друга област от живота - дома или училището.

При ученици с аутизъм това често се случва след известно време, така че тъжно събитие у дома може да бъде забелязано в училище едва три дни по-късно или преживян тормоз в училище (Mobbingverfahren) може да се споменава въпреки няколко дни или седмици по-късно.

Следователно поведението или емоционалната нестабилност (emotionale Instabilität) могат да бъдат причинени и от друга област на живота. Ето защо е важно да се поддържа добра комуникация между всички участници (имейли, телефонни разговори, срещи и т.н.); това включва учители, служители, училищни придружители, родители и, разбира се, не на последно място, самия ученик.

Допълнителни контакти и материали (Weiterführende Kontakte und Materialien)

Като асоциация „autismus Mittelfranken e.V.“ сме убедени, че темата за аутизма може да бъде разгледана изчерпателно само ако информацията се предоставя от различни гледни точки със съответната компетентност. Затова специалисти, аутисти и родители трябва да обединяват и допълват знанията си.

Има безброй уебсайтове и разбира се много повече от изброените тук. Те имат за цел да осигурят въведение в темата „аутизъм и училище“, но също така да дадат представа за други теми, като право (Recht) и комуникация (Kommunikation).

Линкове (Links):

<https://www.autismus.de>

<https://www.autismus-kultur.de>

<https://www.autistisch-beraten.de/>

<https://www.ellasblog.de>

<https://bvkm.de/>

<https://leidmedien.de/>

<https://www.team-autismus.de/>

<https://www.isb.bayern.de/foerderschulen/uebersicht/msd-infobriefe-autismus-spektrum-stoerung/>

<https://www.isb.bayern.de/schulartspezifisches/materialien/nachteilsausgleich-notenschutz/>

<https://www.bmas.de/DE/Themen/Teilhabe-Inklusion/Persoenliches-Budget/persoenliches-budget.html>

<https://www.metacom-symbole.de>

Препоръки за книги (Buchtipps):

Anne Häußler: Der TEACCH-Ansatz zur Förderung von Menschen mit Autismus, Verlag modernes lernen 2016.

Annette Kitzinger: Jetzt sag ich`s dir auf meine Weise. Erste Schritte in Unterstützter Kommunikation, Loeper 2003.

Brita Schirmer: Schulratgeber Autismus-Spektrum. Ein Leitfaden für LehrerInnen, Ernst Reinhardt Verlag 2016.

Bo Hejlskov Elvén: Herausforderndes Verhalten vermeiden. Menschen mit Autismus und psychischen oder geistigen Einschränkungen positives Verhalten ermöglichen, dgvt-Verlag 2015.

Christiane Arens-Wiebel: Autismus. Was Eltern und Pädagogen wissen müssen, Kohlhammer 2019.

Daniela Schreiter, Schattenspringer (mehrere Bände), Panini-Verlag 2014ff.

Thomas Girsberger: Die vielen Farben des Autismus: Spektrum, Ursachen, Diagnose, Therapie und Beratung, Kohlhammer 2020.

Tuckermann, Häußler, Lausmann: Praxis TEACCH: Herausforderung Regelschule. Unterstützungsmöglichkeiten für Schüler mit Autismus-Spektrum-Störungen im lernzielgleichen Unterricht, Borgmann Media 2017.

Silke Bauerfeind: Autistische Kinder brauchen aufgeklärte Eltern, BoD 2018.

Издател на тази брошура (Herausgeber dieser Broschüre):

autismus Mittelfranken e.V.

Himmelgartenstraße 16

91077 Neunkirchen am

Brand Tel.: 09134-997841

vorstand@autismus-mfr.de

www.autismus-mfr.de

Тази брошура се предлага като печатно копие срещу символи-на такса. Може да се поръча от kasse@autismus-mfr.de или да се изтегли безплатно от нашия уебсайт.

Ако искате да подкрепите нашата доброволческа дейност, можете да направите дарение на следната банкова сметка:
autismus Mittelfranken e.V.

IBAN: DE37 760 501 010 011 781 861

BIC: SSKNDE77

Sparkasse Nürnberg

Сърдечно Ви благодарим!

©Text / Текст:

Silke Bauerfeind е културолог, автор, блогър и майка на вече пълнолетно дете с аутизъм. Тя ни предостави безплатно текста за тази брошура, която осигурява въведение в тематиката. Препоръки, книги, онлайн курсове и допълнителна информация можете да намерите на www.ellasblog.de

©Layout / Оформление:

Ute Haller е графичен дизайнер и майка на момче с аутизъм, което „би искало да учи в нормално училище“. Тя обича да визуализира темата за аутизма. Нейните графики и илюстрации могат да се видят на www.farbkunstwerke.de

Други адреси в Mittelfranken / Средна Франкония:

(Weitere Adressen in Mittelfranken):

Autismus-Kompetenz-Zentrum Mittelfranken

Fahrradstraße 13

90429 Nürnberg

0911-215595900

info@autismus-mittelfranken.de

www.autismus-mittelfranken.de

Autismus-Ambulanz Nürnberg

Burgschmietstraße 34

90419 Nürnberg

0911-3003690

autismus-ambulanz@stadtmission-nuernberg.de

www.autismus-ambulanz.de

Jakob-Herz-Schule Erlangen

Beratungsschule für Kinder und Jugendliche mit autistischen Verhaltensweisen (Teil des MSD-A)

Loschgestraße 10

91054 Erlangen

09131-4001269

autismus@sfk-erlangen.de

www.jakob-herz-schule.de

Бележки / Notizen:

[illegible]

Impressum / Импресум:

Druck / Печат: wirmachendruck

1. Auflage / 1.издание: 1000, 6/2020

©Text / Текст: Silke Bauerfeind, www.ellasblog.de

© Layout / Оформление: Ute Haller, www.farbkunstwerke.de

Autismus Mittelfranken e.V.

autismus-mfr.de

Herausgeber:

Autismus Mittelfranken e.V.

Am Kieselgraben 42

90584 Allersberg

Tel. 09176 997461

autismus-mfr.de

**WIR ENGAGIEREN UNS FÜR AUTISTEN
ННЕ СЕ АНГАЖИРАМЕ ЗА АУТИСТИТЕ**